

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi maa-aineslain ja rakennuslain 124 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle on vuoden 1996 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 242/1996 vp laeiksi maa-aineslain ja rakennuslain 124 a §:n muuttamisesta. Nyt koolla

oleva eduskunta, jolle ympäristövaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 3/1997 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 24 päivänä heinäkuuta 1981 annetun maa-aineslain (555/1981) 24 a § ja 26 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 24 a § 24 päivänä tammikuuta 1995 annetussa laissa (72/1995) ja 26 §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (521/1985),
muutetaan 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 7 §, 10 §:n 2 momentti, 12, 13, 13 a, 14 ja 15 §, 18 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 ja 3 momentti, 20 ja 21 § ja 23 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7, 13 ja 21 § osittain muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (928/1983), 13 a § viimeksi mainitussa laissa ja 20 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetulla lailla (246/1989), sekä
lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 4 a §, 10 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 16 a ja 23 a §, seuraavasti:

1 a §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on aineiden otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla.

3 §

Aineiden ottamisen rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai

4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Ottamispaikat on sijoitettava ja aineiden ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

4 §

Luvanvaraisuus

— — — — —
 Lupa ei ole tarpeen, jos aineksia otetaan

omaa tavanomaista kotitarvekäyttöä varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Käytön tulee liittyä rakentamiseen tai kulkuyhteyksien kunnossapitoon.

Ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä tällöinkin siten kuin 3 §:n 2 momentissa säädetään. Ottamisessa on lisäksi noudatettava 3 §:n 1 momentin vaatimuksia, mikäli kysymyksessä on ottaminen kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetulla yhteisalueella.

4 a §

Ottamisen ohjaus ja valvonta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo tämän lain mukaista toimintaa alueellaan.

Kunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista kunnassa. Kunnan valvontaviranomaisesta säädetään 14 §:ssä.

5 §

Ottamissuunnitelma

Suunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvittettävä vallitsevat luonnonolosuhteet, ainesten määrä ja laatu sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

7 §

Lupaviranomainen ja lausunnot

Luvan ainesten ottamiseen myöntää kunnan määräämä viranomainen, jäljempänä lupaviranomainen. Toimivallan siirtämisessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Ennen luvan myöntämistä lupaviranomaisen on pyydettävä alueellisen ympäristökeskuksen lausunto, milloin:

1) alueella on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta;

2) alueella on merkitystä vesien suojelun kannalta; tai

3) ainesten ottaminen vaikuttaa välittömästi toisen kunnan alueeseen.

Muista lausunnoista säädetään asetuksella.

10 §

Luvan voimassaolo

Erityisistä syistä lupa voidaan myöntää pitemmäksi ajaksi, kuitenkin enintään viideksitoista vuodeksi, jos se hankkeen laajuuteen, esitetyn suunnitelman laatuun ja muihin ainesten ottamisessa huomioon otettaviin seikkoihin nähden katsotaan sopivaksi. Erityisenä syynä voidaan pitää myös sitä, että ottaminen kohdistuu vuoden 1996 jälkeen vahvistetussa seutu- tai yleiskaavassa maa-ainesten ottamiseen varatulle alueelle.

Jos lupa on myönnetty kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi ja lupa-ajan päättyessä osa myönnetyn luvan maa-aineksista on vielä ottamatta, voidaan lupa-aikaa jatkaa niin, että kokonaisajaksi tulee enintään kymmenen vuotta. Määräaikaa jatkettaessa voidaan lupamääräyksiä muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä. Lupaa ei kuitenkaan saa jatkaa, jos alueelle on tullut voimaan rakennuslain 124 a §:ssä tarkoitettu toimenpidekielto. Lupa-aikaa voidaan jatkaa ilman 7 §:ssä sekä maa-ainesasetuksessa säädettyjä lausuntoja.

12 §

Vakuuden antaminen

Lupaviranomainen voi määrätä, että ennen ainesten ottamista hakijan on annettava hyväksyttävä vakuus 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa hyväksyä muutoksen annettuun vakuuteen. Lupaviranomainen voi myös erityisestä syystä määrätä lisävakuuden asettamisesta, mikäli vakuuden ei voida katsoa olevan riittävä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamiseksi.

13 §

Kuuleminen

Maa-aineslupaa koskevan hakemuksen johdosta on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla sekä varattava ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja mui-

den alueiden omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Jos hakemuksessa tarkoitettulla hankkeella voi olla huomattavaa vaikutusta laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, hakemuksesta on lisäksi ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulemisessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä rakennuslain 132 a §:ssä ja rakennusasetuksen 5 a §:ssä säädetään. Kuulemisesta ja ilmoituksista aiheutuneet kulut kuuluvat luvan hakijan maksettaviksi.

13 a §

Luvan velvoitteista vapauttaminen

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle. Luvan aikaisempi haltija vastaa kuitenkin kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Lupaviranomainen voi määrätä, että luvan uusi haltija asettaa ennen ainesten ottamista 12 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Tällaiseen päätökseen ei sovelleta, mitä 13 §:ssä säädetään kuulemisesta ja 7 §:ssä sekä maa-ainesasetuksessa säädetään lausuntojen hankkimisesta.

14 §

Valvontaviranomainen ja teettämishukka

Tämän lain noudattamista valvoo kunnan määräämä viranomainen, jäljempänä valvontaviranomainen. Toimivallan siirtämisessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunta-laissa säädetään.

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka muutoin laiminlyödään niiden mukaisten velvollisuuksien täyttäminen, valvontaviranomaisen on velvoitettava asianomainen noudattamaan säännöksiä, poistamaan tai muuttamaan tehdyn työn vaikutukset taikka palauttamaan vallinnut olotila ja täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty suoritetaan laiminlyöjän kustannuksella. Jos virhe on vähäinen, voidaan toimenpiteisiin olla ryhtymättä.

Teettämistoimenpiteet voidaan suorittaa, vaikka ottamisalue ei olisi rikkojan tai laiminlyöjän omistuksessa tai hallinnassa.

Tässä pykälässä tarkoitetun asian käsitelyssä noudatetaan muutoin uhkasakkolakia (1113/1990).

15 §

Ottamisen keskeyttäminen

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka laiminlyödään niiden noudattaminen, valvontaviranomainen tai sen määräämä viranhaltija voi keskeyttää ottamisen sopivaksi katsottavalla tavalla.

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 momentissa mainituin edellytyksin myös keskeyttää ottamisen silloin, kun ottaminen kohdistuu alueelle, jolla on luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä tai alueelle, jolla on merkitystä tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen suojelun kannalta.

Polliisiviranomainen on velvollinen antamaan tässä pykälässä mainituissa tapauksissa virka-apua.

16 a §

Luvan haltijan konkurssi

Jos luvan haltija on asetettu konkurssiin eikä lupaa kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta ole 13 a §:n mukaisesti siirretty toiselle tai konkurssipesä ole ilmoittanut jatkavansa luvan tarkoittamaa toimintaa, lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen raukeaa ja lupaan liittyvät velvoitteet on täytettävä jo otetun maa-ainesmäärän osalta.

Mikäli konkurssipesä jatkaa ottamistointia, jatkamisesta tehdään ilmoitus lupaviranomaiselle noudattaen soveltuvin osin mitä 13 a §:ssä säädetään.

18 §

Ilmoitus syytteen nostamiseksi

Valvontaviranomaisen on 17 §:ssä tarkoitettua teon tai laiminlyönnin todettuaan ilmoitettava asiasta syyttävälle viranomaiselle syytteen nostamista varten.

19 §

Päätöksen julkipano

Lupaviranomaisen päätös tässä laissa tarkoitettua lupa-asiassa annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu.

Ainesten ottamista koskevasta luvasta on viivytyksettä ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle.

20 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annetusta lupaviranomaisen päätöksestä, joka koskee ottamislupaa, haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen. Valitusoikeus on myös alueellisella ympäristökeskuksella. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä kuntalaissa säädetään.

Muista tämän lain nojalla tehdyistä päätöksistä haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitusviranomainen voi tehdä lupapäätökseen vähäisiä muutoksia asiaa palauttamatta.

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen

Ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Lupaviranomainen voi kuitenkin ainesten ottamista koskevassa päätöksessä tai luvan saajan pyynnöstä myöhemminkin antaa luvan ainesten ottamiseen ennen kuin lupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman, jos luvan saaja asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Valvontaviranomaisen 14 §:n nojalla tekevässä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

23 §

Valvontamaksu ja valtion avustus

Lupahakemuksen ja ottamissuunnitelman tarkastamisesta sekä ottamistoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä rakennuslain 136 §:ssä säädetään rakennustyön valvonnasta kunnalle suoritettavasta maksusta.

23 a §

Ilmoittamisvelvollisuus

Maa-aineslupan haltijan tulee vuosittain ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu.

Lupaviranomaisen on vuosittain ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella otetun aineksen määrä ja laatu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitetussa kotitarveottamisessa on noudatettava 4 §:n 3 momentin säännöksiä vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Alueellisessa ympäristökeskuksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin maa-aineslupaa koskeviin alistuksiin ja valituksiin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä voidaan pitää myös ennen tämän lain voimaantuloa vahvistetussa seututai yleiskaavassa olevaa ottamisalueen varauksena, mikäli seutu- tai yleiskaavaa laadittaessa on tehty riittävät maa-aineksia, maa- ja pohjavesioloja koskevat selvitykset.

Laki

rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain (370/1958) 124 a §:n 1 ja 5 momentti sekä 138 a §:n 2 ja 5 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 124 a §:n 1 momentti 24 päivänä heinäkuuta 1981 annetussa laissa (556/1981), 124 a §:n 5 momentti 9 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (557/1989) sekä 138 a §:n 2 ja 5 momentti 20 päivänä joulukuuta 1996 annetussa laissa (1097/1996) seuraavasti:

124 a §

Asema-, rakennus- tai rantakaava-alueella ei saa suorittaa kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- tai täyttämistyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ilman kunnanhallituksen lupaa (*toimenpidekielto*). Sama toimenpidekielto on voimassa, jos yleiskaavassa erityisellä määräyksellä niin määrätään. Lupa ei ole tarpeen, jos maa-aineksia otetaan tavanomaista kotitarvekäyttöä varten tai jos muu toimenpide on vähäinen. Lupa on myönnettävä, jollei toimenpide vaikuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuva.

Myönnettäessä lupaa kaivamis- ja louhimistyöhön on soveltuvin osin lisäksi noudatettava, mitä maa-aineslain (555/1981) 3 §:n 2 momentissa, 5 ja 6 §:ssä, 7 §:n 2 momentissa, 10—13, 13 a, 16 ja 16 a §:ssä, 19 §:n 3 momentissa ja 21 §:ssä sekä maa-ainesasetuksen (91/1982) 5 §:ssä säädetään. Luvanhaltijan ilmoitusvelvollisuudesta on voimassa, mitä maa-aineslain 23 a §:ssä säädetään.

138 a §

Kunnanvaltuuston päätökseen rakennusjärjestyksen hyväksymistä ja kunnan viranomaisen päätökseen 124 a §:n mukaista toimenpidelupaa koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen. Valitusoikeus on myös alueellisella ympäristökeskuksella. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Kunnan viranomaisen päätökseen katu- tai rakennuskaavatiepiirustuksen hyväksymistä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla alueelliseen ympäristökeskukseen. Alueellisen ympäristökeskuksen päätökseen haetaan muutosta siten kuin 139 §:n 1 momentissa säädetään. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä kuntalaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1997

